

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 36.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 4. septbr. 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður hilað á posthúsinum, brævsavonarðøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

NEKROLOG SKRIVES í Almindelighæd af en vedkommende Afdele nærstaaende Person, og at Nekrologer skrives i den Forbindelse er almindelig Sædvane.

At et politisk Parti, der paa en Gang mister sin positive reaktionære Kraft og paa en Maade maa anses for at være dødt og magtesløst, ogsaa faar sin Nekrolog, er vel mere sjældent. Dog sker det, at Partigengere eller Partiets Ungdom offentlig i samme Partis Presse henfalder i en Slags Begrædelse af det skete, der nærmest maa være at forstaa som en Slags Nekrolog. Herom vidner en Artikel i »Dimmalætting« 1. September, hvor en »L.-S.« i Bladets Spalter tumler sig med Emnet: Landstingsvalgets Udfald.

Da man maa gaa ud fra, at det er samme Hr. Samuelsen, som sang til »Dannebrogens Pris paa en ganske mærkverdig Maade, og derfor har faaet et Slags »Chok« efter Landstingsvalget, kan man bedre forstaa, at han er sysselsat med at skrive Sambandspartiets Nekrolog. Men er det nu alligevel noget tosset, at skrive sin egen Nekrolog saalænge Vedkommende ikke er naaet forbi det, man sædvanligvis nævner »Lommel-alderen«. Vi synes oprigtig talt, at det er noget over Strengen.

Sambandspartiet har jo mistet sit Flertal blandt den færøske Befolkning, og er paa den Maade nogle store Skridt nærmere Tilintetgørelsen, men saadan fuldstændig dødt er det endnu ikke, det maa man dog indrømme, og det bør »Dimmalætting« ogsaa. Partiets Forgrundsfignur arbejder jo efter Evne for at holde Partiet oven den jordiske Muld, det maa man lade dem. Men selv om disse skulde finde paa at krybe i Hi, og Partiet alligevel fortsætte en Muldvarpe-Tilværelse, saa var der dog ikke Anledning til at besynde denne Tilfældighed, og endnu mindre begræde den. Saaledes maa en Nekrolog i Anledning af Sambandspartiets Nederlag, dog anses for at være helt upassende.

I samme Artikel forsøges det at lægge en anden Betydning i forhenv. Landstingsmand Effersøes Propaganda-Sætning »Humbug og den bare Luft«, fra det politiske Syndefaldsaa 1906. Vi kan godt forstaa, at man i detsambandske Hjerterkammer,

er yders bekymret, nu det viser sig, at denne Propagandasætning er faldet tilbage paa dem selv.

At Socialdemokratiet med udeladt Glæde ser at det tynder ud i Rækkerne i det reaktionære Bagstræb, der er repræsenteret i Sambandspolitiken, er ganske naturligt. Det er Udviklingens naturlige Lov, der rydder bort, hvad der hemmer Udviklingen.

For dog at sige et Par Ord i Tilslutning til Artiklens Overskrift: »Rosten fra 1906«, skal vi udtale, at Anno 1906 for Færoernes vedkommende er og bliver det store politiske Syndefaldsaa. Sambandspartiets Udvikling har derfor ogsaa været baade tynt og præget af dets Synder fra den Tid, og samme Synd bærer sin Straf i sig selv. Nekrologen over Sambandspartiet, skrevet af »L.-S.«, understreger yderligere Betydningen af den gamle bibelske Sandhed, at Syndens Sold er Døden.

SOK UM FASTAR reglur fyri lönrrindan til arbeidarin var um dagirnar til 1 viðgerðar í Føroya lögtingi.

Undir orðaskiftinum varð nortíð við viðurskiftini millum hin reina arbeidarar og fiskimannin. Tað vóru teir, ið skutu til, at arbeidararnum og fiskimanninum ikki altíð bar í sama borð viðvíkjandi innløgum. Arbeidarin tók lön av fiskiveiðuni, vildu teir tí kanska halda, at hann soleiðis var fiskimannainnløguni til minkun um fiskatilvirkislonin gjordist ov høg.

Javnaðarmenn ráddu frá at leggja kyla millum arbeidarin og fiskimannin við at halda fram á ta leiðuna, sum reidara-bláðið »Føroyatíðindi« hevði gingið og sáðað skilnaðarsáð til ómetuligan skaða.

Arbeidarin og fiskimaðurin er oftast ein og sami maðurin. Um so ikki altíð er, er tað kortini av størsta týðningi, at bestu viðurskifti eru ímillum heimafólkið og fiskararnar, tí hvørgin flokkurin kann vera uthæn hvønn annan. Kann leggjast affratt, at av sonnum er eingin tvídráttur arbeidaranna og fiskimanna millum viðvíkjandi innløgum teirra.

Hævur í hesum blaði verið skifti orð við »Føroyatíðindi« um henda spurning. Men vert er kortini, nú frá aðrari síðu er nortíð við hetta mál at taka eitt sindur í her, og kanna spurningin praktiskt og samvinnuliga.

Fyrst er at spyrja:

Eftir hvørjum marknaðarprisi — saltfiska- ella klippfiskaprisi

— setur keypmaðurin og reiðarar fiskaprisin til fiskarin?

Fiskimennirnir selja fiskin sum saltfisk og má tí vera eyðsæð, at prisurin verður eftir marknaðarprísinum fyri saltfisk. Soleiðis státt kann fiskimannaparturin ikki minka av arbeisiløninum ið bert kann nerva klippfiskavinnuna.

Men sjálvt um so var vorið, at arbeidarin heinleiðis nervaði prisgevanina til fiskimannatriðing, so kann fiskimaðurin kortini ikki vera við til at skerja inntøkur hansara slarvsbroðra.

Leiðin er heldur tann, at fiskimenn og arbeidarar gjøgnum felag fáa í lag til eftir eini serligari skipan teirra millum at kunna tilvirka og selja frá-býttan triðing sum klippfisk.

Á hendan hátt samanbindist og fylkist hin smávinhandli flokkurin í Føroyum til eina samvirkandi kraft. At so fer, er av størsta týðningi fyri land og fólk.

Grønlandsfisken.

En Torsk er en Torsk, enten den er fisket ved Færoerne, Island eller Grønland. Saaledes tænker mange Mennesker, men de fleste Færingar ved, at der er stor Forskel paa den gode, tykke Bankfisk ved Færoerne og den tyndere Fisk, der fanges om Sommeren ved Islands Øst kyst. Grønlandsfisken er igen en Race, men er dog hidindtil blevet betragtet som hørende med til Familien, naar den er blevet godt tilvirket paa Færoerne.

I dette Forhold er der nu indtraadt en Forandring, der truer med at forringe de gode Chancer, som Færingerne bør have i Grønlandsfiskeriet.

Det har desværre vist sig meget vanskeligt at sælge den Fisk, som de færøske Kuttere nu i disse Dage har bragt med hjem fra Grønland.

Til Trods for meget høje Priser og stor Mangel paa Saltfisk, har det hidindtil ikke været muligt at sælge grønlandsk Saltfisk i København, ikke til nogen Pris, hverken for Tilvirkning her paa Pladsen eller for Eksport til Amerika. Jeg har lige talt med en Mand, der ifjor eksporterede megen færøsk Saltfisk til Amerika, deriblandt en Del, der var fisket ved Grønland. Han kom fra en Forretningsrejse til Amerika, men medbragte den kedelige Efterretning, at Amerikanerne ikke vil have mere Grønlandsfisk. De synes, den er for tynd og grov i Kodet.

Det er en ret ubehagelig Situation, som der hurtigst muligt maa raades Bod paa.

Selvfolgelig kan Grønlandsfisken sælges, kun ikke under Betegnelsen Færolisk, og maaske ikke til de høje Priser, som opnaas for den kendte, gode Færolisk.

Jeg har i Sydfrankrig set den Fisk, som de franske Fiskerskibe bringer med hjem fra New Foundland. Den ligner meget Færingernes Grønlandsfisk, og den sælges godt, særlig til Italien, tilhørende i Frankrig som halvvirket »Lavé«. Ligeledes er der i Italien og flere andre Lande et godt Marked for amerikansk tilvirket Labradorfisk, som vistnok er af samme Kvalitet som Grønlandsfisken.

Der er derfor ingen Tvivl om, at Grønlandsfisken kan sælges til Spanien og Italien, samt Amerika og andre Lande. Det bliver maaske nødvendigt at tilvirke den paa en anden Maade, der maa i al Fald gores et maalbevist Arbejde for at faa den nye Kvalitet indført hos Kunderne. Hvis Færingerne absolut vil eller skal sælge deres Grønlandsfisk som Saltfisk, bliver de vel ogsaa nok af med den straks, i al Fald til Mellem-handlere eller »curers« i England eller maaske Norge.

Spørgsmaalet er nu, hvad der skal gores, for at Færingerne for Fremtiden kan være sikre paa at kunne sælge deres Grønlandsfisk, og hvorledes de skal opnaa de best mulige Priser for den.

Det bliver vist nødvendigt at anerkende at Grønlandsfisken er en særlig Kvalitet, som maa sælges for sig selv. Det kan næppe betale sig at blande den sammen med anden god Færolisk og derved risikere at faa det gode Renomé odelagt for Færolisk eller Island-Færolisk. Det lonner sig altid bedst for alle Parter at holde hver Sort for sig og søge de bedste Markeder for hver enkelt Slags.

Foreløbig har jeg indhentet Oplysninger om Salget af den Fisk, der bliver tilvirket paa Grønland af Grønlanderne. Denne Fisk bliver flækket saaledes, at Rygbenet kommer til at ligge paa den modsatte Side af det sædvanlige for Færolisk. Alene denne lille Forandring virker uheldigt paa Kunderne her, den ene Dag faar de Grønlandsfisken flækket til højre og den anden Dag til venstre.

Men forøvrigt flækkes al Labradorfisk paa denne Maade, som vi altsaa kalder kejthaandet, og hvis vi vil ind paa de samme Markeder, som kober Labradorfisk, maa den altsaa flækkes paa samme Maade.

Men der er altid meget van-

skeligt at faa Fiskerne til at forandre de tilvante Regler for den første Behandling af Fisken. Og jeg skulde tro, at den færøske Grønlandsfisk ogsaa kan sælges, flækket paa europæisk Facon. I al Fald maa der nu skaffes gode Afsetningsmuligheder for saltet Torsk, fisket af Færingerne ved Grønland.

Dette bliver en af de Opgaver, som den nye Konsulent for Salget af færøske Produkter kommer til at beskæftige sig med i Samraad med Rederne og Fiskerne paa Færoerne.

Dethlef Thomsen.

Íslandstíðindi.

Við »Drottningin« komu heimaftúr til Føroyar fleiri fiskarar, ið hava verið í Íslandi og rú út. Vit hitta ein av hesum afturvendu fiskarum og spyrja, hvussu gingist hevur.

— Úr lagi vánaligt. Vit í tí bátsskipanini og hoyrði til, hava ikki fingið meira enn 150 kr. í part, síðani fyrst í juni mánaða. Og soleiðis er úrslitið ið yvirhøvur hjá øllum, ið hava verið um nesleiðina, líka frá Bakka-firðinum og norður á Tistilfjörðin. Teir einastu vit vita, ið hava fingið nakað, tað vóru nakrir menn, ið róðu út av Vopnafirði, men teir hava minni enn so gjørt nakað »skuppe«.

— So hava skipini to verið heppari, hóast hesin fiskapunktur fellur heldur missjavnur, halda vit.

— Ja, tað hevði í ár verið betur burtur úr, um vit høvdu verið við skipið, to væl at merkja, um skipið bert hevði drivið fiskari, og ikki soleiðis sum teir t. d. hava borið seg at umborð á »Haffarinn«.

Ja, tit hava frætt, at teir hava funnið ein stórán reka — ein dampara — og reypsið var ógvuligt um allan tann stóra vinning, ið allir partar: skipari, mannskap og reidari — her to reidaranna — skuldi fáa av hesum fíningi. Men tað visir seg nú, at fínigurin er mest sum eingin. Damparin er mest sum einki verður, kanska 30.000 krónur, og lastina hevði óivað kunna fingist nakað nóg fyri, um ikki skipari og reidaranna vóru komin ásamt um, at einki skuldi gerast við nakað, fyri enn Marianna Nielsen kom til steðar. Beint í teim døgum, sum »Haffari« var inkommin við damparinum, var trot uppá síldatunnur, og menn vildu keypa frá tí bjargaða skipið, men tað bar ikki til, tí bíðast skuldi, til reidarannan kom. Meðan reidarannan er á veg til Íslands, komu so 2 damparir við síldatunnum til Siglufjarðar — og vóru so menn hjálptir við tunnur. Tað reifarannan kom á ástaðin, varð hildin aksjón, men tá fekkst bert 7.000 krónur fyri allan farmin. So litið man fara at vera til manningina, táð samaanum kemur. Óivað hevði tað verið betri fyri fiskararnar, um teir høvdu hildið seg til fiskarið og latið reka verið rekað. Tí nú hava teir soplað burtur langa fiskitíð, og um teir fáa nakað fyri hesa tíðspilla, hongur enn í tí óvissa.

— Tygum komu heim við »Drottningin«, hvussu dándi tygum at ferðast við tí farinum?

— Frálíka væl. Tað er stórur munur á at ferðast við hesum skipi